

maar onder het complex dat drukte als verstoteling tussen de kinderen. In plaats ter school te gaan zocht ik in de eerste schooluren mijn toevlucht in een kerk of kapel, rond 10 uur begaf ik mij naar het gerechtshof om de beordelingen bij te wonen van diegenen die wat misdreven hadden. 'S namiddags zat ik tussen de schippers en de sjouwers op de vaart, of in de een of andere smidse. Alzo leerde ik het leven der vroeters kennen. Langs de straat zag ik bedelende vrouwen met kinderen, en aan het Hospice Remy, bureel der armen, Naamsestraat, tientallen mensen in rij om een bussel strooi te bekomen, voor een slaapzak te maken. Zaterdag gingen die arme lui van het eene rijke huis naar het andere om een fooi. Dat was die goede oude tijd!! voor diegene die bezit hadden. Ik was aangetrokken door die misdeelden en leefde er tussen als de vriend der armen. Ik had het goed bij mijn zuster en ik kon soms al iets delen met mijn kleine vriendjes. Dikwijls werd ik hier of daar in een arm gezin opgenomen als onverwachts mij de pijnen overvielen, dan werd ik door deze mensen naar huis gebracht. In de arme <sup>u</sup>burten hokten deze misdelden bijeen in bouwvallige krotten, verhuurd door huisjesschuimers. De uitgebuitenen trachtten zich door bijverdiensten het inkomen te verhogen met in de zomer warm water te verkopen, door koffieschinkop te houden, voor een cent een volle koffiepote. Daar werd gelameerd, gekletst en soms elkaar uitscholden. Het lag er maar bovenop, want Trees en Wanke waren een uur daarop aan 't praten over hun moeilijk bestaan; de man die ziek was en zich niet kon verzorgen, enz., enz...

In sommige straatjes maakte men bij wintertijd frit of pannekoeken, 5 cm. het portie.

Het loon van de gewone arbeiders was zeer laag, van 15 tot 18 fr. per week, een bediende 75 fr. per maand. Sommige werklieden werkten van 12 tot 15 uren per dag om wat overuren te maken aan 25 cm. tot 40 cm. per uur. Het was de gouden tijd voor degene die geld bezat, in het land der lage lonen en lange werkuren. Het stukwerk was in voege en de armzalige huisarbeid met nacht en zondagwerk, de seizoen arbeid met zijn werkloosheid (zonder steun) enz....

Vele arbeiders liepen op klompen, gekleed in lompen, de kinderen blootvoets. Bij velen was de genever het troostmiddel om in de roes der dronkenschap hun armoede te vergeten, waardoor zij zeker hun ondergang bewerkten. Vrouw en kinderen hadden het meest